PROBAȚIUNEA ÎN LITIGIILE PRIVIND CONTESTAREA ACTELOR EXECUTORULUI JUDECĂTORESC

Gheorghe STRATULAT
CZU: 347.924:343.14 stratulat_g@yahoo.com

O condiție primordială pentru înfăptuirea justiției este necesitatea constatării de către instanța de judecată a circumstanțelor de fapt, care au avut loc până la intentarea procesului. Cunoașterea trecutului se realizează prin intermediul probelor în condițiile principiului contradictorialității, nemijlocirii, rolului diriguitor al judecătorului etc. Probațiunea judiciară este o activitate multiaspectuală și complicată și deseori implică un cumul al aspectelor filosofice, informatice, logice, psihologice [1, p.10]. Administrarea probelor reprezintă un moment important și decisiv în cadrul procesului civil pentru obținerea unei hotărâri temeinice și legale, întrucât cu ocazia administrării dovezilor se prezintă elementele care vor duce la cunoașterea situației de fapt, pe baza căreia instanța, prin apreciere și deliberare, va stabili realitatea raporturilor dintre părți și va împărți dreptatea [2, p. 44-45] .

Probațiunea în litigiile privind contestarea actelor executorului judecătoresc este configurată de metoda de apărare a drepturilor specifică acestei proceduri și natura juridică a actului contestat. Deși în mod direct Codul de executare nu stabilește expres care este formula de apărare judiciară ce ar urma să o îmbrace revendicările reclamantului, în calitate de metodă de apărare a drepturilor, legiuitorul operează frecvent cu sintagma „contestare a actelor”. De notat că în interpretarea gramaticală a acesteia, termenul de contestare a actelor este echivalent cu termenul anulare a unui act sau a unei măsuri [3]. O atare metodă de apărare a drepturilor, precum contestarea actului nu este prevăzută de lege, acest termen însă fiind de natură sugestivă și poate fi asimilat pretenției privind anularea actului. Astfel, nulitatea actului va constitui sancțiunea aplicată pentru încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes general sau particular, care desființează efectele produse începând cu momentul emiterii.

Pe cale de consecință, pornind de la esența formulei pretenției de anulare a actelor executorului judecătoresc, probațiunea se va rezuma la

neconcordanța dintre actul emis de executorul judecătoresc cu textul legii. De esență, dezacordul cu actele executorului judecătoresc, poate fi determinat exclusiv de neregularități admise în acțiunile executorului judecătoresc și care sunt în contradicție expresă cu o normă imperativă. Urmează a fi evidențiat că nu oricare încălcare de procedură admisă este de natură să determine anularea actului executorului judecătoresc, ci doar cea pentru care legea prevede expres sancțiunea nulității sau care este în măsură să afecteze echitatea procedurii de executare.

În acest sens, este ilustrativ exemplul acțiunii privind anularea încheierii de intentare a procedurii de executare, emisă de executorul judecătoresc, care potrivit art. 60 alin.(4) Cod de executare, poate fi anulată doar la cererea debitorului, pentru temeiurile prevăzute la art. 61 li.b), e) și f) în particular: termenul de prezentare a documentului spre executare a expirat; termenul de executare benevolă acordat prin lege sau indicat în documentul executoriu nu a expirat; documentul a fost executat. Astfel, obiectul probațiunii într-un atare litigiu, va fi limitat la neconcordanța actului executorului judecătoresc cu textul legii, constatarea căreia va fi în măsură să determine anularea actului executorului judecătoresc.

Probațiunea judiciară este o activitate complexă, iar structurarea acesteia prezintă o importanță atât practică cât și științifică [4, p.292]. Dacă într-un proces clasic, elemente ale probațiunii judiciare se desfășoară în toate cele trei faze ale procesului, intentarea procesului, pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare și dezbaterile judiciare, atunci în procedura de contestare a actelor executorului judecătoresc probațiunea se realizează la etapa punerii pe rol a cererii de contestare a actelor executorului judecătoresc și la etapa expunerii asupra cererii. În particular, în conținutul contestației împotriva actelor executorului judecătoresc urmează să se regăsească circumstanțele de fapt și de drept pe care reclamantul își întemeiază pretențiile. În mod complementar, explicațiile urmează să conțină aprecierea participantului la proces, asupra întregului material probator.

De regulă, constatarea elementelor de fapt utile și necesare judecării litigiilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc, se limitează la înscrisuri parte componentă a procedurii de executare. În vederea cercetării multiaspectuale și nemijlocite a acestor înscrisuri,

pentru facilitarea procesului de administrare, legiuitorul a prevăzut în propoziția a treia de la art. 163 Cod de executare că executorul judecătoresc, atras din oficiu în calitate de intervenient accesoriu este obligat să prezinte instanței de judecată copia certificată a procedurii de executare și să dea explicații scrise referitoare la actele contestate. Pornind de la specificul desfășurării procedurii de executare, ce presupune realizarea succesivă de către executorul judecătoresc a mai multor acte, actul executorului judecătoresc urmează a fi cercetat în complex și nu va putea fi apreciat în mod izolat de alte acte.

Distinct pentru probațiunea în litigiile privind contestarea actelor executorului judecătoresc este repartizarea sarcinii probațiunii. Astfel conform art. 163 alin.(2) Cod de executare, în cazul contestării actului întocmit de executorul judecătoresc, sarcina probațiunii este pusă în seama reclamantului, contrar regulii generale stabilite la art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, potrivit căreia fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Scopul atribuirii sarcinii probațiunii reclamantului este de a reduce numărul de acțiuni abuzive, care ar putea periclita durata procedurii de executare, precum și scopul de eficientizare a activității executorului judecătoresc.

Deși o asemenea reglementare, prin care se instituie o prezumție de legalitate a actelor executorului creează aparența unui dezechilibru în egalitatea procedurală a participanților la proces, datorită faptului că probațiunea se limitează la înscrisurile parte componentă a procedurii de executare, acest fapt nu este în măsură să faciliteze poziția procesuală a pârâtului. Respectiva aparență, este înlăturată și prin stabilirea obligației legale de la art. 163 alin.(1) Cod de executare, de a prezenta explicații scrise, pentru executorul judecătoresc, care în mod firesc, în cadrul altor proceduri nu este proprie pentru un intervenient accesoriu.

În același context, urmează a fi evidențiat faptul că instanța de judecată la soluționarea litigiilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc realizează un control judecătoresc general asupra respectării procedurii și condiției de emitere a actelor de către executorul judecătoresc. Astfel, pornind de la raționamentul de stabilire a respectării normelor de procedura, instanța de judecată urmează să

verifice legalitatea actului în ansamblu, iar în cazul în care sunt identificate alte temeiuri în măsură să determine nulitatea actului, le va putea reține din oficiu la pronunțarea soluției după punerea în discuție, nefiind limitată la motivele invocate de către părți.

Fiind puse în discuție regulile de admisibilitate a mijloacelor de probă, în cadrul litigiilor privind contestarea actului/actelor executorului judecătoresc urmează a fi remarcat faptul că acestea sunt similare procedurii civile generale și oarecare condiții de derogare nu sunt.

De altfel, datorită specificului procedurii de executare și unicității formulei pretențiilor invocate de către reclamant, explicațiile constituie mijlocul de probă preponderent administrat de părți pentru dovedirea circumstanțelor de fapt necesare judecării cauzei. De menționat că conform propoziției a doua a art. 131 Cod de procedură civilă, explicațiile pot fi date oral sau în scris. Astfel, în cazul soluționării unipersonale, fără citarea părților a cererii de contestare a actelor executorului judecătoresc, în conformitate cu art. 269 alin.(4) Cod de procedură civilă, în mod unipersonal, explicațiile se vor rezuma la expunerea poziției scrise a participantului la proces.

În concluzie, urmează a fi remarcat că probațiunea în litigiile privind contestarea actelor executorului judecătoresc se referă la motive de ilegalitate a procedurii de emitere a actului executorului judecătoresc, fiind construită, în mare măsură, pe înscrisurile parte componentă a procedurii de executare precum și pe explicațiile participanților la proces. La verificarea legalității actului, instanța de judecată urmează să verifice în ansamblu legalitatea actului emis de judecată, nefiind limitată la temeiurile indicate de către reclamant.

Referințe:

1. БАУЛИН, О.В. *Бремя доказывания при разбирательстве гражданских дел*. Москва: Городец, 2004.
2. FODOR, M. *Probele în procesul civil.* București: Universul juridic, 2006.
3. www.dex.ro/contestare, accesat la 31.08.2020.
4. BELEI, E. ș.a. *Drept procesual civil. Partea generală.* Chișinău: Cartea juridică, 2014.